

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen
Jordbruksbyrån, N2

Beslutande

Minister

Fredrik Karlström

Föredragande

Landskapsagronom

Sölve Högman

Justerat

Omedelbart

Nr 4

Avtal med Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringarna samt utvecklingsinsatser för lantbruket samordnat via Ålands hushållningssällskap för åren 2021-2025.

ÅLR 2021/2202

123 N2

Beslut

Beslöts ingå avtal med Ålands hushållningssällskap r.f. i enlighet med avtal i **bilaga 1, N221E04**. Landskapsregeringen fattar årliga finansieringsbeslut i enlighet med avtalet.

Påföres 61500

RAMAVTAL MELLAN ÅLANDS LANDSKAPSREGERING OCH ÅLANDS HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAP R.F. GÄLLANDE RÅDGIVNING OCH UTVECKLINGSINSATSER FÖR PRIMÄRNÄRINGARNA

1. PARTER

- i. Ålands landskapsregering
PB 1060
22101 Mariehamn
- ii. Ålands hushållningssällskap r.f., FO-nummer 1054067-6
Jomalagårdsväg 14
22150 Jomalaby

2. BAKGRUND OCH SYFTE MED AVTALET

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön samt för landskapet. Med primärnäringar avses jordbruk, skogsbruk, fiske och vattenbruk. Det är väsentligt att det sker en kontinuerlig utveckling inom de berörda näringarna. Vilket bl.a. sker genom att tillhandahålla en kvalitativ rådgivning samt att allokera resurser för olika utvecklingsinsatser i syfte att höja kompetensen bland de som är verksamma inom jordbruk-, skogsbruk, fiske och vattenbruk.

Ålands landskapsregering har sedan 2008 ett flerårigt ramavtal med Ålands hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringarna.

År 2012 överläts verksamheten vid Ålands försöksstation från Ålands landskapsregering till Ålands hushållningssällskap r.f. samtidigt som partnererna ingick ett femårigt verksamhetsavtal.

Ålands hushållningssällskap har under den senaste femårsperioden koordinerat stöden till övriga organisationer som är verksamma inom primärnäringarna.

Ålands landskapsregering har ambitionen att genom ett samordnat avtal mellan primärnäringarnas organisationer öka samordningen och erhålla synergieffekter mellan organisationerna. Detta kan vara inom administrativa uppgifter såväl som rådgivningstjänster och gemensamma projekt.

Den samlokalisering vid Ålands landsbygdscentrum som nu har genomförts, skapar goda förutsättningar för närmare samarbeten.

3. FÖREMÅL FÖR AVTALET

Ramavtalet ingås primärt mellan Ålands landskapsregering och Ålands hushållningssällskap r.f. Parter i avtalet är även följande organisationer:

Ålands fåravelsförening r.f.
Föreningen Ålandsfåret r.f.
Andelslaget Ålands maskinring
Ålands fiskare r.f.
Ålands fiskodlarförening r.f.
Ålands skogsvårdsförening r.f.

Ålands landskapsregering önskar att ett särskilt fokus läggs på följande områden under avtalsperioden:

- hållbarhet ur ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt perspektiv, där särskild vikt läggs vid förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland,
- marknadsdriven utveckling,
- krisberedskap.

Av bilagorna 1 – 7 framgår i detalj föremålet för avtalet gällande respektive organisation. Utgående från det uppdrag och de mål som specificeras i bilagorna 1 – 7, ersätts respektive förening med ett årligt bidrag. där Ålands hushållningssällskap r.f. koordinerar utbetalningar till i punkt 7 nämnda organisationer.

4. TIDSOMFATTNING

Detta avtal omfattar tidsperioden 2021 – 2025.

5. RAPPORTERING, DOKUMENTATION

En gemensam utvärdering av avtalet mellan Ålands landskapsregering och samtliga organisationer med utgångspunkt i de mål som gemensamt har satts upp hålls årligen inom april efter inbjudan av Ålands landskapsregering.

Verksamhetsplan och budget för nästkommande år för respektive organisation redovisas till Ålands landskapsregering före den 30 november. Bokslut och

verksamhetsberättelse för föregående år redovisas till Ålands landskapsregering före den 30 april. Ålands hushållningssällskap koordinerar information från samtliga organisationer.

6. ERSÄTTNING/FINANSIERING

Ålands landskapsregering erlägger till Ålands hushållningssällskap totalt 765.000 euro per år för utförande av de uppgifter som beskrivs i bilaga 1 - 7 i detta avtal.

Fördelningen av finansieringen för åren 2021 – 2025

Ålands hushållningssällskap r.f.	585 000 euro
Ålands fåravelsförening r.f.	4 000 euro
Andelslaget Ålands maskinring	3 000 euro
Föreningen Ålandsfåret r.f.	3 000 euro
Ålands fiskare r.f.	25 000 euro
Ålands fiskodlarförening r.f.	25 000 euro
Ålands skogsvårdsförening r.f.	120 000 euro

Av finansieringen till hushållningssällskapet utgör 510 000 euro finansiering för driften av verksamheten och 75 000 euro utgör finansiering för hyra av utrymmen och inventarier samt arrende för markområden som utnyttjas för försöksverksamheten. Eventuella justeringar i hyreskontrakt och arrendeavtal så att kostnaderna minskas innebär att finansieringen till den del justeras så att den faktiska kostnaden beaktas. Finansieringen förutsätter budgetbeslut från Ålands lagting.

7. BETALNING

Landskapsregeringen erlägger beloppet till hushållningssällskapet uppdelat på två rater. Den första raten senast den 31 januari och den andra raten senast 30 juni verksamhetsåret. Hushållningssällskapet ansvarar för att distribuera beviljat bidrag till respektive förening snarast efter betalning från landskapsregeringen skett. Utbetalningen av ersättningen till Ålands hushållningssällskap 2021 regleras mot hushållningssällskapets utnyttjade överskott under föregående avtalsperiod uppgående till 540 000 euro.

8. ÄNDRING I AVTALET

Ändringar och tillägg till detta avtal och bilagor skall för att vara bindande vara skriftligen avfattade och behörigen undertecknade av parterna.

9. AVTALETS UPPHÖRANDE

Detta avtal gäller under perioden 2021 – 2025. Avtalet upphör vid tidsperiodens slut 2025 12 31, utan föregående uppsägning.

10. ÖVRIGT

Detta avtal har upprättats i två original ett för vardera part.

Mariehamn den

Ålands landskapsregering

Ålands Hushållningssällskap

Fredrik Karlström
Näringsminister

Carin Holmqvist
Ordförande i Hushållningssällskapet på Åland

Sölve Högman
Byråchef

Magnus Stark
VD i Hushållningssällskapet på Åland

Ålands fåravelsförening

Andelslaget Ålands maskinring

Mia Söderdahl
Ordförande

Bo-Erik Sandell
Verksamhetsledare

Föreningen Ålandsfåret

Ålands fiskare

Maija Häggblom
Ordförande

Johan Mörn
Ordförande

Ålands fiskodlarförening

Ålands skogsvårdsförening

Karl-Johan Henriksson
OrdförandeJan Salmén
Ordförande

- Bilagor:**
- Bilaga 1. Uppdrag och mål för Ålands hushållningssällskap
 - Bilaga 2. Uppdrag och mål för Ålands fåravelsförening
 - Bilaga 3. Uppdrag och mål för Ålandsfåret r.f.
 - Bilaga 4. Uppdrag och mål för Andelslaget Ålands maskinring
 - Bilaga 5. Uppdrag och mål för Ålands fiskodlarförening r.f.
 - Bilaga 6. Uppdrag och mål för Ålands fiskare r.f.
 - Bilaga 7. Uppdrag och mål för Ålands skogsvårdsförening r.f.

BILAGA 1

ÅLANDS HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAP R.F.:S UPPDRAG

LR:s ÖVERGRIPANDE MÅL

- Skapa en hållbar utveckling ur ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt perspektiv på den åländska landsbygden.
- Verka för effektivt utnyttjande av resurser och cirkulär ekonomi.
- Verka för utveckling av en produktion med ett tydligt marknadsfokus.
- Stärka konkurrenskraften inom primärnäringarna.
- Skapa förutsättningar för att näringslivet på landsbygden kan utvecklas och diversifieras.
- Förverkligande av Ålands hållbara livsmedelsstrategi.
- Utveckla en krisberedskap.

HS UPPDRAG

För att de som är verksamma i branschen ska kunna vara konkurrenskraftiga och bedriva produktion på ett långsiktigt hållbart sätt ökar ständigt kraven på kunskap och kompetens. Utvecklingen går snabbare och det finns ett allt större behov hos lantbrukare och landsbygdsföretagare av att kunna erhålla relevant kunskap, inspiration samt konkret hjälp med företagsutvecklingen.

Enligt detta avtal skall HS tillhandahålla rådgivningsservice samt initiera och finansiera utvecklingsinsatser riktade till de åländska lantbrukarna och landsbygdsföretagarna enligt nedanstående riktlinjer.

- Utveckling av kompetens inom lantbrukssektorn
- Initiera och driva utvecklingsprojekt där hänsyn tas till helheten och där projekten tar avstamp i konsumenternas efterfrågan.
- Arbeta för att utveckla samarbete mellan de organisationer som bedriver rådgivning till företag inom primärnäringar, för att uppnå en effektivare verksamhet och en mer högkvalitativ rådgivning
- Ålands landsbygdscenter stärks ytterligare som ett kompetenscentrum för primärnäringarna och för företagare på landsbygden.

Fokus för verksamheten bör ligga inom de tyngdpunktsområden som är centrala för LR:s näringspolitik

- **Lönsamhet** inom näringen
 - Rådgivningen berör företagsledningsfrågor inom ekonomi, marknad, produktion och organisation.
- Ökad **konkurrenskraft** inom lantbruksnäringen där förädlingsvärdet i hela livsmedelskedjan växer.
- Förbättra **kvaliteten** på landsbygdsföretagens produktion och produkter, med beaktande av hela kedjan, dvs marknadsaspekten måste finnas med i utvecklingen.
 - Certifieringsfrågor
- Bibehålla **öppna landskap**
 - Öppen mark som producerar värde bör inte minska.
 - Naturbetesmark bör öka liksom användningen av den.

MÅL FÖR RÅDGIVNINGEN

- Vi utarbetar tydliga erbjudanden till kunder och uppdragsgivare.
- Utveckla lantbrukarnas konkurrenskraft
 - Kompetenshöjande ekonomi- och produktionsrådgivning inom jordbruks- och trädgårdsproduktion där marknadsaspekten beaktas
 - Höja fokus på kvalitetsaspekter inom primärproduktionsrådgivningen
- Erbjud jordbruksrådgivning i enlighet med den gemensamma jordbrukspolitikens rådgivningssystem.
- Erbjud riktad miljörådgivning i enlighet med den gemensamma jordbrukspolitikens rådgivningssystem.
- Utveckla personalens kompetens genom fortbildning
- Arbeta för att självförsörjningsgraden för rådgivningens driftskostnader på sikt når 50 %
- Nätverksbyggande Åland – Sverige - Finland

MÅL FÖR DEMOVERKSAMHET INOM FRUKTODLING

HS ska initiera, utföra och finansiera utvecklingsinsatser i enlighet med det åländska lantbrukets behov.

- HS ska ha möjlighet att finansiera och upprätthålla demo-odlingar i samarbete med producenter och förädlings- och uppköpsföretag.
- Demoverksamhet inom områden där verksamheten kan ha en avgörande betydelse för utvecklande av konkurrenskraften.
- Utvecklingsinsatserna skall producera information och utveckla metoder som bidrar till att stärka det åländska lantbrukets konkurrenskraft och innovationsförmåga samt minska dess miljöpåverkan.

- Långsiktigt och målmedvetet arbete för att lyckas få ut nya produkter ända till marknaden.
- Demoverksamhet inom fruktodling kräver en långsiktig finansiering till 100 %.

MÅL FÖR UTVECKLING/PROJEKTVERKSAMHET

Initiera och driva utvecklingsprojekt där hänsyn tas till helheten och där projekten tar avstamp i konsumenternas efterfrågan.

- HS ska ha möjlighet att delfinansiera insatser för att bedriva omvärldsbevakning i form av resor och studiebesök i syfte att inhämta kunskap om tillämpligheten av användande av ny teknik och innovationer.
- Bygga nätverk inom forskning – högskola – universitet.
- Implementering av ny teknik och innovationer.
- Hållbara produktionssystem.
- Utvecklingsprojekten kan ha extern finansiering.

Bilaga 2

ÅLANDS FÅRAVELSFÖRENINGIS UPPDRAG:

Föreningen arbetar för att förbättra lönsamheten inom fårproduktionen och att upprätthålla och utöka den åländska fårhållningen genom rådgivning, projekt och olika insatser på följande delområden:

- Förbättrade produktionsresultat genom att öka intäkterna och minska produktionskostnaderna
- Ökad förädling och direktförsäljning
- Diversifiering med hantverk och turism

Föreningens medlemstidning är också som en viktig kanal för kunskapsspridning och den innehåller artiklar relevanta för alla ovanstående delområden.

Bilaga 3

FÖRENINGEN ÅLANDSFÅRET R.F.:S UPPDRAG:

Ålandsfåret är en unik och utrotningshotad fårras som endast finns på Åland. Ålandsfåret finns med på FAO:s lista över utrotningshotade husdjursraser och är stödberättigat för specialstödet för bevarande av ursprungsraser inom miljöstödet i landskapets program för utvecklande av landsbygden.

Övergripande målsättningar

- bevarandet av Ålandsfåret och skapandet av en livskraftig stam
- bevarande av den genetiska mångfalden och kulturarvet inom den åländska husdjursproduktionen
- stödja insatserna för bevarandet av det öppna landskapet och bevarande av de speciella biotoper som är förknippade med Ålandsfåret

Detaljerade målsättningar

- antalet tackor av rasen skall bibehållas eller ökas,
- de åländska ålandsfårbesättningarna skall hålla hög djurhälso- och djurskyddsnivå,
- genomförandet av bevarandeprogrammet skall fortsätta,
- kunskapen och kompetensen kring fårrasen skall stiga.

Uppgifter

- upprätthålla och utveckla databasen över Ålandsfåren,
- anordna kursverksamhet och föreläsningar om rasen och produktion av rasen för att öka kompetensen och kunskapen kring rasen,
- ge råd kring produktion och avel inom rasen så att en hög genetisk variation och ett brett djurmaterial bevaras inom rasen samt hög djurhälso- och djurskyddsnivå kan hållas
- uppföljning av antalet individer och tillgängligheten av baggar för avel
- uppföljning av Maedi-Visna status
- klassificering av Ålandsfårets ull och upprättande av en beskrivning över de olika ulltypernas lämplighet
- arbeta med att utveckla Ålandsfåret som brand

Bilaga 4

ANDESLAGETS ÅLANDS MASKINRINGS UPPDRAG:

Maskinkostnaderna är en betydande del av kostnaderna inom jordbruket och de fasta kostnaderna är den största delen av maskinkostnaderna. Ett effektivt sätt att sänka de fasta kostnaderna per enhet är att öka maskinkapacitetsutnyttjande. Maskinsamverkan kan göra det möjligt att bedriva ett lönsamt jordbruk även på mindre enheter och därmed skapa förutsättningar för småskaligt jordbruk.

Övergripande målsättning

En ökad lönsamhet särskilt i det småskaliga åländska lantbruket och på detta sätt bidra till upprätthållande av den levande landsbygden och det öppna landskapet.

Detaljerade målsättningar

De åländska lantbrukarnas näring och ekonomi skall främjas genom att:

- förmedla tjänster utförda med medlemmarnas maskiner eller andra hjälpmedel,
- verka för effektivt utnyttjande av medlemmarnas maskiner eller andra hjälpmedel,
- bedriva rådgivning och information till lantbrukare om kostnadsbesparingar kring maskinanvändande.

Uppgifter

- öka medvetande om maskinkostnaderna inom lantbruket,
- bibehålla antalet medlemmar i maskinringen,
- öka förmedlingsomsättningen för tjänster utförda av föreningens medlemmar,
- öka omsättningen från arbeten utanför lantbruket

Bilaga 5

ÅLANDS FISKODLARFÖRENING R.F.:S UPPDRAG

Övergripande målsättning

Den övergripande målsättningen för verksamheten är att bidra till en hållbar utveckling av näringen till nytta för hela det åländska samhället, genom aktivt rådgivnings-, informations- och utvecklingsarbete

Uppdrag

- ger kontinuerlig information till näringen om aktuella händelser och lagstiftning i koppling till branschen, både regionalt och nationellt liksom inom EU, till de delar det är relevant för branschens verksamhet och utveckling
- sammanställer årligen en rapport med information om aktuella frågor och situationen i branschen samt förväntad marknadsutveckling under det kommande året. Rapporten kan även innehålla information om pågående projekt, nya forskningsresultat och andra aktuella händelser inom branschen
- bidrar till förverkligandet av det operativa programmet för fiskerinäringen inom ramen för vilket stöd som medfinansieras av EU hanteras
- tillhandahåller företagen med information och rådgivning rörande stöd från operativa programmet för fiskerinäringen
- sköter samordningen av de åländska fiskodlingsföretagens deltagande i det gemensamma miljökontrollprogrammet
- medverkar i en kontinuerlig uppföljning och uppdatering av miljökontrollprogrammets innehåll för entydiga och relevanta resultat för bedömning av fiskodlingsbranschens miljöpåverkan och förändringar av denna
- bevakar och följer med pågående och planerad forskning och utveckling i koppling till fiskodling:
 - o säkerställer att alla berörda parter (myndigheter, näring, allmänhet, berörda intressenter) har tillgång till uppdaterat, relevant och tillförlitligt faktaunderlag
 - o initierar och medverkar i förverkligandet av projekt för att utreda olika delområden och frågeställningar med koppling till fiskodlingens miljöpåverkan och miljöhänsyn för att därmed befrämja en långsiktig hållbar utveckling med möjligast miljövänlig produktionsteknik och -praxis

- planerar och förverkligar åtgärder för att befrämja efterfrågan på odlad åländsk fisk samt förbättra den allmänna uppfattningen om och synen på odlad fisk och fiskodlingen som en etablerad näring.

Bilaga 6

ÅLANDS FISKARE R.F.:S UPPDRAG

Övergripande målsättning

Den övergripande målsättningen för verksamheten är bidra till en hållbar utveckling av näringen till nytta för hela det åländska samhället, genom aktivt rådgivnings-, informations- och utvecklingsarbete

Uppdrag

- ger kontinuerlig information till näringen om aktuella händelser och lagstiftning i koppling till branschen, både regionalt och nationellt liksom inom EU, till de delar det är relevant för branschens verksamhet och utveckling.
- sammanställer årligen en rapport med information om aktuella frågor och situationen i branschen samt förväntad marknadsutveckling under det kommande året. Rapporten kan även innehålla information om pågående projekt, nya forskningsresultat och andra aktuella händelser inom branschen
- bidrar till förverkligandet av det operativa programmet för fiskerinäringen inom ramen för vilket stöd som medfinansieras av EU hanteras
- tillhandahåller yrkesfiskarna med information och rådgivning rörande stöd inom ramen för det operativa programmet för fiskerinäringen
- tar initiativ till åtgärder som främjar yrkesfisket och förbättrar infrastrukturen kring fisket
- initierar och medverkar i forsknings-, utvecklings- och samarbetsprojekt bl.a. inom ramen för operativa programmet för fiskerinäringen

Bilaga 7

ÅLANDS SKOGSVÅRDSFÖRENING R.F. - UPPDRAGET

En oberoende rådgivning och uppsökande verksamhet är av central betydelse för att öka aktiviteten i det åländska skogsbruket, främja självverksamheten och för att introducera nya skogsägare som t.ex. uppkommer i samband med arv, köp eller generationsskiften. Vidare finns ett behov av ökad kursverksamhet för privata skogsägare och att öka barns och ungdomars intresse och kunskap om skog och hållbart skogsbruk.

Det åländska skogsbruket är mycket småskaligt med cirka 2 800 privata skogsägare, varav drygt 2 000 st är medlemmar i skogsvårdsföreningen. Merparten av skogsägarna äger under 10 hektar skogsmark, men tillsammans besitter de betydande arealer. Det är även bland dessa som det största behovet av rådgivning och uppsökande verksamhet finns eftersom de oftast inte är lika aktiva som större skogsägare. Hela den åländska skogsnäringen gynnas av en aktiv och välfungerande rådgivningsverksamhet.

För att tillgodose förädlingsindustrin med råvara och för att trygga avsetningen för åländska skogsprodukter är det viktigt att den skogscertifiering som sker i skogsvårdsföreningens regi upprätthålls.

Stormen Alfrida som drabbade Åland den 2 januari 2019 fällde cirka 1 miljon m³ virke och förorsakade stora förluster för skogsägarna. Som en följd av detta utarbetade landskapsregeringen ett stödpaket för åren 2020-2022. Planering och återbeskogning av de stormfällda områdena kommer att medföra ett stort behov av rådgivningsinsatser under de två första åren av avtalsperioden.

Enligt detta avtal ska Ålands skogsvårdsförening tillhandahålla rådgivningsservice samt utvecklingsinsatser till de åländska skogsägarna enligt nedanstående målsättningar.

ÖVERGRIPANDE MÅL

Det övergripande målet för verksamheten är att genom framåtsträvande insatser, utveckling och oberoende rådgivning främja ett hållbart skogsbruk på Åland och att bistå i förverkligandet av landskapets utvecklings- och hållbarhetsagenda samt det kommande reviderade skogsprogrammet SkogsÅland2027. Fokus bör vara inom de tyngdpunktsområden som är centrala för LR:s näringspolitik.

MÅL FÖR RÅDGIVNINGEN

- Öka skogsägarnas konkurrenskraft och lönsamhet genom kompetenshöjande ekonomi- och produktionsrådgivning

- Öka aktiviteten och intresset för skogsbruk bland skogsägarna
- Öka kunskapen om bedrivande av ett hållbart skogsbruk samt skogens klimatnytta
- Bedriva kursverksamhet, grupp- och individuell rådgivning kring ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart skogsbruk för såväl skogsägare som för övriga intressenter inom näringen
- Öka kunskapen och medvetenheten hos skogsägarna om riskhantering på fastighetsnivå samt skogarnas resiliens
- Bedriva uppsökande verksamhet för att aktivera passiva skogsägare och för att introducera nya skogsägare
- Bistå skogsägarna med förnyelse av skogar som drabbats av Alfrida genom planering av stämplingsposter, markberedning och plantering
- Lägga stor vikt vid rådgivningsinsatserna till små skogsägare samt till barn och ungdomar
- Stimulera skogsägarna till självverksamhet
- Verka för en fortsatt certifiering av det åländska skogsbruket genom både PEFC och FSC

MÅL FÖR UTVECKLINGSINSATSERNA

- Marknadsföra det åländska skogsbruket och användningen av lokalproducerad råvara
- Medverka till en ökad användning av digitala tjänster, ny teknik och innovationer
- Stärka samarbetet med övriga intressenter inom näringen
- Utveckla personalens kompetens genom fortbildning och studieresor
- Utveckla föreningens verksamhet och kontinuerligt öka självförsörjningsgraden
- Bistå landskapsregeringen med insamling av uppgifter kring det åländska skogsbruket samt förmedling av stödansökningar
- Driva utvecklingsinsatser och undersöka möjligheterna för extern projektfinansiering i samarbete med övriga intressenter i syfte att finna utökade inkomstmöjligheter från skogen samt alternativa användningsområden för skogsprodukter

ÖVRIGT

En förutsättning för erhållande av rådgivningsunderstöd är att Ålands skogsvårdsförening r.f. inte bedriver handel genom att köpa eller sälja avverkningsrätter eller virke för egen räkning eller bedriver någon annan näringsverksamhet som inte är nödvändig för att uppnå föreningens syfte eller för att utföra dess uppgifter.